

เทศน์เช้า วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คนเรามันเกิดมาจากสิ่งใดมันก็รักสิ่งนั้นนะ นักจิตกรรมเขาก็รักกันมากเรื่องวิชาการของเขา นักวิทยาศาสตร์เขาก็รักความเป็นไปของเขา ผู้ปฏิบัติธรรมอยู่ในป่าในเขามันจะรักสิ่งนี้มาก รักความเป็นไป รักการดำรงชีวิต ดุติ เวลาบวชมา นิสสัย ๔ อภิญญา ๔ นิสสัย ๔ การดำรงชีวิตในป่า เลี้ยงชีวิตด้วยปลีแข้ง ด้วยอาหารบิณฑบาต การรักษาโรคด้วยน้ำมูตรเน่า ความชีวิตที่มันเป็นธรรมชาติมันอยู่กับสัตว์กับธรรมชาติ

เดี๋ยวนี้โลกมันเจริญขึ้นมา ความเป็นอยู่ของเรานี้เราใช้พลังงานนะ ถ้าวันไหนไฟฟ้าดับนะ โลกนี้จะปั่นป่วนไปหมดเลย เพราะเราไปอาศัยสิ่งที่เราสร้างขึ้นมานะ แต่ถ้าเราอาศัยความเป็นไป พระเราสิ่งที่จะขาดเงินสิ่งใดไม่จำเป็นเลย เพราะอยู่กับความเป็นจริง สิ่งที่มีความเป็นจริง อันนี้มันเป็นรากเหง้าของชีวิต

ปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย ปัจจัย ๔ นะ แต่เราไปบำรุงบำเรอของเรา นี่โลกเป็นแบบนี้ นั้น จะว่าธรรมทางโลก ไม่ใช่ จะต้องเข้าใจมันแล้วใช้มันด้วยความเข้าใจ จะมีเรากี่ใช้มัน ถ้ามันขาดแคลนไปเราก็ก่ไม่เดือดร้อนนะ ถ้าเราไปติดมัน คนเราดิสุขเข้าป่าไม่ได้หรอก เราเคยอยู่ในป่า แล้วคนที่อยู่ในเมืองเข้าไปในป่า เขามีเงินในกระเป๋าหลายหลายนะ แต่เขาไม่สามารถจะดำรงชีวิตของเขาได้เลย เพราะอะไร เพราะมันไม่มีสิ่งที่เขาจะซื้อขายได้ ในป่าไม่มีสิ่งที่เขาจะซื้อขายได้

แต่ถ้าใครดำรงชีวิตในป่า คัดกระบอกไม้ก็หุงอาหารกินได้แล้ว เพราะเขาใช้ทำแบบข้าวหลาม มันจะสุกได้ มันจะกินได้ ถ้าการดำรงชีวิตในป่า สิ่งที่ต้องการดำรงชีวิตในป่า อันนั้นเพื่อดำรงชีวิตไว้ เพื่อจะให้พระเราเข้มแข็ง มันเหมือนกับเราเป็นช่างนะ ถ้าเราเป็นช่าง เราขับรถไป รถเราจะเสียที่ไหน เราก็สามารถซ่อมรถของเราได้ ถ้าเราขับรถเป็น แต่เราซ่อมรถของเราไม่เป็นนะ เราขับรถไปที่ไหน ถ้ารถเราเสีย เราจะมีความกังวลมาก เราต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นตลอดไป

นี่ก็เหมือนกัน การดำรงชีวิตเรา ถ้าการดำรงชีวิตแบบธรรมดาดี มันเหมือนกับ เราดำรงชีวิตของเราได้ เราไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใครเลย นี่ความเป็นช่างของเรา ความรู้ชีวิตจริงของเรา แต่ในเมื่อโลกเจริญ เราก็อาศัยความเจริญนะ มันบังคับมาอย่างนั้นนะ ธรรมนี้มีตั้งแต่หยาบ แตกกลาง อย่างละเอียด สิ่งที่ยาบๆ เราทำบุญกุศลกันเพื่ออะไร ก็เพื่อหัวใจมันไม่มีที่เกาะที่อาศัยเลย เราก็หาที่เกาะอาศัย เห็นไหม ความเชื่อใจ ทำไมเรากลัวผีล่ะ ทำไมเรากลัวสิ่งต่างๆ ละ เรากลัวเพราะเราว่าห่วย เราไม่มีที่พึ่ง เราถึงเป็นชาวพุทธ เราต้องมีศาสนาเป็นที่พึ่ง ถ้ามีศาสนาเป็นที่พึ่ง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเทศน์สอน สอนเรื่องทานก่อน เรื่องอนุปปกัถา เรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องนรกสวรรค์ เรื่องการทำแล้วได้ผล มันจะได้ผลสภาวะแบบนั้น ถ้ามันได้ผล มันได้ผลเพราะเรามีความเชื่อ เป็นเรื่องของเด็กๆ ศีลธรรมจริยธรรม ศีลธรรมนี้ดีมาก เวลา เห็นไหม จนกว่าวัฒนธรรมออกไปขายเป็นสินค้าได้เลย เพราะความเป็นอยู่ของเรา เขาเห็นว่าความเป็นอยู่ของเราทำไมเป็นอย่างนี้ ความเชื่อของสังคมทำไมเป็นแบบนี้

ถ้าความเชื่อของสังคมเขามีพิธีกรรมของเขา อันนี้เป็นวัฒนธรรมที่สามารถออกมาเป็นเงินเป็นทองได้ จากอะไร จากหัวใจที่มันมี มันจัดรูปแบบ รูปแบบให้มีที่อาศัย ให้มีที่พึ่งที่อาศัย มีที่พึ่งแต่มันก็เป็นสิ่งที่ประเพณีมา ถ้าเราไปติดประเพณี ถ้าเราทำบุญ ถ้าคนทำบุญมาถึง เวลาทำบุญที่นี่ เห็นไหม ทำไมไม่มีคำกล่าวถวายทานเลยล่ะ ทำไมไม่มีการสวดมนต์ล่ะ สิ่งต่างๆ อย่างนี้มันจำเป็น จำเป็นเวลาสวดมนต์ เวลาทำวัตรเราทำวัตรส่วนตัว

การถวายทานนะ ในเมื่อเรามีเจตนา เจตนาเราอยากถวายทานอยู่แล้ว เราก็ยื่นให้ด้วยความเจตนานั้น เจตนาเป็นสิ่งที่บริสุทธิ์มาก แต่กล่าวคำถวายเพราะอะไร เพราะว่าต้องการคนฝึกใหม่ เด็กฝึกใหม่มันทำอะไรก็ไม่ถูก ต้องกล่าวคำถวายเพื่อให้ใจมันมั่นคง แบบว่าเวลากวดน้ำต้องกวดน้ำต้องรินน้ำใหม่ ถ้าใหม่ๆ มาต้อง ต้องเพราะอะไร เพราะถ้าเขาไม่มีหลักเกณฑ์เลย เขาเริ่มต้นนับหนึ่งไม่ได้เลย เขาจะทำอย่างไร ในเมื่อใจของเขานี้ไม่มีสิ่งที่ว่าเขาไม่รู้จักใจ ความรู้สึกนี้เป็นอย่างไร ต้องเอาน้ำนั้นมาเป็นที่ว่าให้เขาเพ่ง รินน้ำนั้นแล้วนึกถึงเจ้ากรรมนายเวร นึกถึงปู่ย่าตายาย อุทิศส่วนกุศลนี้ให้ไป เพราะให้ใจนี้มันมั่นคง ถ้าใจนี้มันคงขนาดไหน มันจะส่งไปได้ไกลมาก

แต่ถึงที่สุดแล้วเราไม่ต้องใช้น้ำเลย เราใช้น้ำใจ เวลาเราให้ศีลให้พร เราใช้ความรู้สึกของเรา เพราะความรู้สึกนี้มันเหมือนกับโทรจิต ถ้าโทรจิตมันโทรไป โทรศัพท์เขามีคลื่นเขาถึงไป อันนี้มีความรู้สึกของเราอยู่ ถ้ามีความรู้สึกของเราอยู่ เราแผ่ อุทิศส่วนกุศลไปทำไมเขาจะรับไม่ได้ เขาบอกการอุทิศส่วนกุศลจะได้รับไหมๆ ถ้าการ อุทิศส่วนกุศลรับไม่ได้ นี่โทรศัพท์มือถือต้องไม่ดัง ต้องรับไม่ได้ แต่โทรศัพท์มือถือมัน จะดังได้ หนึ่ง มันต้องมีตัวส่งไซ้ไหม ต้องมีเครื่องรับ แล้วเครื่องรับเราต้องคิดด้วย

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราพร้อมที่จะส่ง เรามีความรู้สึกอยู่ เราส่งอันนี้ไป แต่ เครื่องรับเขาจะปิดไหม ถ้าเครื่องรับเขาอยู่ในที่ที่ไม่มีคลื่นไหม เพราะเขาอยู่ในสถานะ ถ้า สถานะของเทวดา ของอินทร์ ของพรหม เขาจะมารับรู้อะไรของเรา เพราะของเขา ละเอียดกว่าเรา เขาดีกว่าเรา แต่ถ้าพูดถึงเขาอยู่ในสถานะที่เขาได้รับได้ รับได้ ถ้ามีการอุทิศ ส่วนกุศลอันนี้ไป รับได้ แล้วถ้าใจเรามีความรู้สึก นี่ก็คือคลื่นใจ ถ้าเรามีความรู้สึกอยู่ เรามี พลังงานของเราอยู่ เรามีความสุขของเราอยู่ทำไมเราส่งไปไม่ได้

นี่เรื่องขึ้นมาจากประเพณี แล้วเรามีความละเอียดเข้าไปนี่ เราเป็นภุคส์ภักส์เราก็ค ับรู้ของเราสภาวะแบบนั้น ทำของเราแบบนั้น นักบวช นักบวชขอนิสัยอาจารย์ๆ นี่นิสัย คัดแปลงได้ นิสัยอยู่การฝึกฝนได้ ถ้านิสัยเราฝึกฝนไม่ได้เราจะแก้กิเลสของเราได้อย่างไร กิเลสมันคือความเคยใจ สิ่งที่มีมันความเคยใจขนาดไหน มันเอาความสะดวกสบายของมัน มันคิดตามความสะดวกสบายของมัน เราก็อาศีลเข้าไปบังคับมัน

ถ้าเอาศีลไปบังคับ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าเราเกิดมีศีลขึ้นมานี้ การกระทำของเรา ต้องง่ายขึ้น เพราะเรามีขอบเขตเข้ามาแล้ว สัตว์เราปล่อยไป เราไม่ได้ขังไว้ในกรง เราจะ ปล่อย เราจะหาตัว เราจะจับมัน ต้องหาหมั่นยาก แต่ถ้าเราขังไว้ในกรง เราไปเปิดกรงมัน ต้องอยู่ในกรงมันไซ้ไหม ถ้าเรามีศีล เราขังใจของเราไว้ ถ้าเราขังใจของเราไว้ เห็นไหม มี ศีล แล้วถ้ามันดิ้นรนเพราะอะไร เพราะอยู่ที่กรรม สัตว์บางตัวก็จับง่าย สัตว์บางตัวก็จับ ยาก

จิตของบุคคลก็เหมือนกัน บางคนกำหนดพุทโธๆ เข้าไป มันจะอยู่ได้ เพราะ อะไร เพราะว่าสัตว์ตัวนี้มันเป็นพันธุ์ เป็นศรัทธาความเชื่อที่ดี แต่ถ้าสัตว์มันคือ มันไม่

ยอมฟัง มันอยู่ที่จิตนิสัย เราก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ตะล่อมเข้ามา ใช้ความคิดแล้วมีสติไป สิ่งนี้ตะล่อมเข้ามา

ในศาสนาเรามีตั้งแต่ทาน ตั้งแต่เรื่องหยาบๆ เรื่องให้เด็กได้ออยู่เป็นศีลธรรมจริยธรรม เพื่อให้มันอยู่ด้วยความมั่นคง ให้สังคมนั้นอยู่โดยความสงบสุข สังคมจะอยู่ด้วยความสงบสุขเพราะมีศีลมีธรรมกัน สังคมนี้จะสงบสุขขึ้นมา แต่สังคมจะสงบสุขขนาดไหน เราก็เวียนตายเวียนเกิดตามอำนาจของกรรม

ถ้าเราเริ่มทำสมาธิของเราขึ้นมา เราจะเริ่มรู้จักเลยว่าในศาสนาที่สอนสิ่งที่ลึกลับมหาศาลมากกว่านี้อีก แล้วถ้าจิตเราเป็นสมาธิ คนนี้ ผู้ปฏิบัติติดตรงนี้มาก คิดที่ว่าเมื่อจิตเราสงบแล้วนี่ นี่คือผลของมัน ผลนิพพาน ว่างมากๆ ว่างอย่างไร ว่างอย่างนี้มันมีเหตุผลอย่างไร มันก็ว่างเพราะมันปล่อยวางสิ่งต่างๆ เข้ามา

ถ้ามันปล่อยวางสิ่งต่างๆ เข้ามา ไม่เป็นความว่าง ความว่างนี้เป็นนิพพาน ความว่างเป็นนิพพานแล้วอากาศมันก็ต้องเป็นนิพพานสิ สิ่งที่เป็นอวกาศมันก็ว่าง ทำไมมันไม่เป็นนิพพานล่ะ ความว่างมันเป็นสัมมาสมาธิ มันจะเป็นนิพพานไหม มันไม่เป็นนิพพานเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เขาว่า น้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา นี่ตามธรรมชาติว่าไว้อย่างนั้น ต้องทำให้จิตสงบแล้วจะเห็นกิเลส แต่เวลาจิตสงบขึ้นมานี้ ทำไมครูบาอาจารย์เราคิดในสมาธิล่ะ ทำไมกิเลสไม่เห็นตัวมันล่ะ กิเลสมันละเอียดอ่อนไปกว่านั้นใช่ไหม

เราต้องค้นคว้าหา สิ่งที่อยู่ในความว่างนั้นนะ สิ่งที่อยู่ในอัตตานุทิฎฐิผู้รู้ว่าง สิ่งที่เป็นสิ่งอวกาศ เขาว่าง เขาไม่รู้ตัวตนของเขา ในวัตถุต่างๆ ในข้าวของต่างๆ เขาไม่ทุกข์ไม่ร้อนหรือ เราต่างหากไปทุกข์ไปร้อน เวลาเราสร้างบ้านสร้างเรือน เวลามันชำรุดทรุดโทรมไป นี่มันเดือดร้อนไหม ตัวของบ้านเขาไม่รู้เรื่องหรือ แต่เจ้าของบ้านนะเดือดร้อนมาก ต้องซ่อมต้องแซมสิ่งนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อถ้าจิตมันสงบเข้ามาๆ สิ่งที่ว่ามันไปรู้สิ่งนั้นคืออะไร สิ่งที่เป็นสิ่งอวกาศ ว่างๆ นั้นนะอัตตานุทิฎฐิ กิเลสมันละเอียดอ่อนมาก เวลาจิตมันใสว่างขนาดไหน มันจะละเอียดอ่อนเข้ามา เราต้องขุดคุ้ยต้องค้นคว้ามัน ถ้าใครเห็นกาย เห็นจิต สะเทือนใจมาก สิ่งที่เราเห็นกายเห็นจิตนะ เราเห็นกันอยู่ที่นี่ เราพูดกันอยู่ที่นี่เราพูดกันด้วยโวหาร สิ่ง

เป็นโหวด สิ่งที่ทำกับเราไป มันก็เวียนอยู่ในกระแสโลกนี้ ความละเอียดอ่อนของจิตมันจะเข้าไปชำระกิเลสอันนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ มันถึงต้องมีส่วนหยาบๆ ขึ้นมา ต้องมีทานก่อน ต้องมีศีล ต้องมีภาวนา เพื่อจะให้จิตนี้มันปรับพื้นที่ มีฐาน ถ้าเราไม่มีฐาน เราจะทำอะไร เราไม่มีเวทีเราจะแสดงสิ่งใด ถ้าเรามีเวทีแสดง เราจะหาส่วนประโยชน์ว่า เราแสดงถูกเราแสดงผิดเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่สามารถตรวจจับตัวภวาระ จับฐานของจิต จับฐานของความคิด จับเห็นกายมันเกิดที่ไหนดับที่ไหน ถ้าเราไม่เห็นฐานตรงนั้นเราจะไปแก้กิเลสได้อย่างไร เราก็คิดเอาคาดหมายเอาไว้ เราได้เห็นกายแล้วๆ เห็นโดยวิปัสสนิก เรานึกเราคาดหมายไป มันไม่สะท้อนกิเลสหรอก เราสร้างภาพ เห็นไหม คนที่เขาทำมาค้าขายกัน เขาเป็นมหาเศรษฐีมีเงินมากมายเป็นของเราไหม มันเป็นคนของเขา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก เราจะอ่านเราจะค้นคว้ากันขนาดไหน นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ความเห็นของใจเห็นสภาวะแบบนั้นไหม ถ้าความเห็นของใจของเราเห็นแบบประสาเรา เราก็ก็นึกโดยกิเลส กิเลสมันก็ต้องสร้างภาพเป็นสภาวะแบบนั้น มันไม่เป็นความจริงหรอก แต่ถ้าเมื่อไหร่มันเป็นความจริง สมบัติของบุคคลคนนั้น ถ้าใครประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดเห็นสภาวะธรรมเป็นจริงจะเป็นสมบัติของใจดวงนั้น ถ้าสมบัติของใจดวงนั้น เห็นไหม สิ่งที่ว่าเข้าในศาสนานี้ตั้งแต่เรื่องหยาบๆ มา ทานนี้มันเป็นเรื่องของอามิส มันเป็นการขับเคลื่อนไป

ถ้าจิตนี้ใช้สภาวะแบบนั้นหมด เกิดเป็นเหตุวาทะก็มีวาระ เกิดเป็นสิ่งต่างๆ ก็ต้องมีวาระ ต้องเวียนไป สิ่งที่ยวนไปสภาวะแบบนั้น จิตนี้เกิดตลอดเวลา ถึงเป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก น่ากลัวว่าถ้าเกิดในสภาวะแบบนั้น เวลาของเราไปขนาดไหน เวลาของเราไปนี่แล้วเรากลับมา เวลามาแล้วกลับมา เราจะเห็นสภาวะแบบนี้ไหม สังคมที่เป็นชาวพุทธนะ สังคมชาวพุทธได้ชักนำกันการประพฤติปฏิบัติ ในเมื่อสิ่งที่ประพฤติปฏิบัตินี้ สัปปายะ สิ่งทั้งหมดจะดึงกันไป อันนี้จะเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น

แต่ถ้าเราไปเห็นสังคมที่เสื่อมทราม สังคมที่เขาไม่ต้องการสิ่งใดเลย เราอยากจะปฏิบัติ สังคมนั้นต้องดิ้นรนดิ้นหา เราต้องแบกรับภาระสิ่งที่ว่า เราต้องผลักดันสังคมนั้นส่วนหนึ่ง แล้วเรายังต้องมาผลักดันต่อสู้กับกิเลสของเราอีกส่วนหนึ่ง แล้วเราจะต้องมาเกิด คือว่ากิเลสมันจะสร้างภาพมันจะหลอกหลวงเราอีกส่วนหนึ่ง ในการประพฤติปฏิบัติจะไม่มีทางสิ่งใดที่สะดวกสบายโรยด้วยกลีบกุหลาบ เป็นไปไม่ได้เลย เพราะกิเลสนี้มันเป็นสิ่งที่สงวนตัวมัน มันฉลาดมาก คนเราจะเรียนสูงเรียนต่ำขนาดไหน สูงมากขนาดไหน ความพลิกแพลงของกิเลสมันจะยิ่งละเอียดอ่อนกว่านั้น

คนที่มีความใหญ่ คนที่มีความสุข ประสบการณ์มาก การจะชำระล้างต้องทำด้วยปัญญาของเราอย่างละเอียดอ่อนมาก ต้องพยายามใคร่ครวญสิ่งนี้เข้ามา มันถึงต้องเป็นสิ่งที่ว่ากิเลสนี้มันถึงฉลาดมาก มันอาศัยสิ่งที่คนที่มีความปัญญาพลิกแพลงออกมาเป็นความเห็นของมันจนได้ ถ้าเป็นความเห็นของมันจนได้วิปัสสนานั้นจะไม่มรรคสามัคคี มรรคนะไม่รวมตัว ไม่สามารถสัมปยุตชำระกิเลสเหล่านั้นได้

ความว่างอย่างนี้เดี๋ยวมันก็เสื่อม ว่าเป็นความว่าง นี่เป็นนิพพานๆ นิพพานเป็นความว่าง อันนี้เป็นโวหาร คนไม่เคยเห็นมันจะพูดอย่างนั้นหรือ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันพูดขึ้นมามันเคลื่อนออกมาแล้ว ความรู้สึกนะเป็นความว่าง มันก็คิดออกมาเป็นความว่าง ความว่างใครรู้สึกมัน ใครค้นคว้าความว่างนั้น ความว่างเกิดจากฐานตรงไหน

แต่ถ้ามันย้อนกลับขึ้นมา ความว่างนี้ต้องยกขึ้นวิปัสสนา ถ้าวิปัสสนาเกิดการกระทบเกิดปฏิริยาที่มันทำงานกัน ความว่างนี้มันสิ่งที่เกิดเป็นนามธรรม ภายจากภายในจิตจากภายใน จับสิ่งนี้ได้เป็นขั้นเป็นจุด แล้ววิปัสสนา มันจะเริ่มเห็นโทษของมัน โทษของมันคืออะไร คือมันเป็นอนิจจัง มันเป็นไตรลักษณ์ สิ่งนี้เป็นวาระอย่างนั้นตลอดไป ถ้าเห็นสภาวะความเป็นจริงปัจจุบันนี้จะแก้กิเลสได้ ถ้าเห็นสภาวะแบบนี้มันจะเริ่มปล่อยวางๆ เพราะกิเลสมันเริ่มแก่่นมาก ปล่อยวางถึงที่สุดแล้ว ถ้าเราทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันจะขาดออกไปจากใจ ถ้าความจริงสังโยชน์จะขาดออกไปจากใจ ขาดอย่างนี้ถึงเป็นอนุปปิยธรรม ความอย่างนี้มันถึงเป็นเรื่องจริง

นี่ เอโก ชัมโม ธรรมอันเอก จะเอกอย่างนี้ จริงอย่างนี้ จริงตามดวงใจอย่างนี้ ในศาสนาถึงว่ามหัศจรรย์ จากเรื่องของทาน เราทำสิ่งใดเราต้องได้สิ่งนั้น เราสละออกไปเรา

ต้องได้ เพราะใจเราเป็นคนสละออกไปเอง มือเราสละออกไป ใจเรารับรู้ นี่สิ่งนี้มันจะเป็นทิพย์ เพราะมันจะฝังใจไปตลอดไป เราเคยสละสิ่งใดสิ่งนี้จะฝังใจตลอดไป ไปกับใจดวงนั้น แต่อันนี้มันเป็นเรื่องของขันธเรื่องของเปลือก นี่เราซื้อผลไม้มาเราไม่ต้องการเปลือกหรอก เราอยากได้ผลไม้มาถึงก็ได้กินเลย แต่เราซื้อผลไม้มาที่ไรเราก็เอาเปลือกมาด้วย แล้วเราต้องแกะเปลือกทิ้งทุกทีไป

นี่ก็เหมือนกัน ในความคิดที่มันติดไปกับใจ มันเป็นเปลือก สิ่งที่เป็นเปลือกเราต้องแกะทิ้ง ถึงถ้าเราแกะเปลือกอันนี้ออกได้ แกะขันธ จิตนี้ออกไปรับรู้กายได้ มันจะเป็นเนื้อของผลไม้ จิตดวงนี้เป็นสภาวะแบบนั้น

ถ้าเรื่องของทานนะ มันติดที่เปลือกไป ถึงที่สุดแล้วเปลือกนี้มันต้องเปลี่ยนแปลงสภาพไป ถึงว่าเป็นอมิส แต่ถ้าเป็นความจริงเป็นธรรมนี้มันไม่ใช่เปลือก แต่ต้องอาศัยเปลือกไปก่อน อาศัยสมมุติขึ้นไปเป็นบัญญัติ แล้วก็จะเป็นวินมุตติ อันนี้เป็นสภาวะธรรมในศาสนาพุทธของเรา เราถึงว่าภูมิใจในชาวพุทธ ถ้าเรามีความจริงจังของเรา เราจะเข้าถึงเนื้อธรรมอันนี้ได้ ถ้าเราไม่จริงจังของเรา เราก็ได้ทานแล้วได้ประพฤติปฏิบัติ จะได้ผลไม่ได้ผลนี้เป็นอำนาจาสนาที่เราสะสมของเราขึ้นไป เอวัง